

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM PODSTAWOWY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-P1**

MAJ 2016

Uwaga: akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych [...] fragmentów, potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.
III. Tworzenie wypowiedzi.	1.3) formułuje pytania do tekstu (szkoła podstawowa).

Schemat punktowania

1 p. – poprawne zaznaczenie trzech odpowiedzi.

0 p. – odpowiedź niepełna lub błędna, lub brak odpowiedzi.

Poprawne odpowiedzi

TAK, TAK, TAK

Zadanie 1.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie dwóch przykładów.

0 p. – odpowiedź niepełna lub błędna, lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Mincel wita Rzeckiego
- Rzecki wita Wokulskiego, Mraczewskiego
- Szuman żegna Wokulskiego
- Rzecki życzliwie przywołuje Katza
- matka troszczy się o Węgiełka
- Węgiełek martwi się o Wokulskiego
- życzliwość Rzeckiego wobec ludzi wyrażana w pamiętnikach.

Uwaga:

W odpowiedzi powinny pojawić się konkretne przykłady z tekstu.

Zadanie 1.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens fragmentów 1.2) odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne jak i ukryte.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autorzy nie podzielają pesymizmu Rzeckiego. Potwierdzeniem tego jest przywołanie w ostatnim akapicie sytuacji śmierci starego subiekta i słów Horacego „non omnis moriar” pojawiających się w jej kontekście. Według autorów świadczy to o tym, że życie ludzkie nie jest daremne i bezwartościowe.

Zadanie 1.4. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja testów kultury.	Zdający zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

Schemat punktowania

2 p. – poprawne podanie dwóch niezrealizowanych marzeń Rzeckiego.

1 p. – poprawne podanie jednego niezrealizowanego marzenia Rzeckiego.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rzecki nie doczekał:

- triumfu Napoleonidów
- odzyskania przez Polskę niepodległości
- małżeństwa pani Stawskiej z Wokulskim
- szczęścia Wokulskiego
- publicznego napiętnowania baronowej Krzeszowskiej
- wyjazdu na wieś
- założenia sklepu z panią Stawską i Mraczewskim
- zwycięstwa studentów
- odwzajemnienia miłości do kobiety.

Zadanie 1.5. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.

Schemat punktowania

2 p. – za poprawne nazwanie składniowego środka stylistycznego oraz określenie jego funkcji w tekście.

1 p. – za poprawne nazwanie składniowego środka stylistycznego.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Składniowy środek stylistyczny: anafora lub powtórzenie, lub paralelizm składniowy

Funkcja: rytmizuje wypowiedź; wzmacnia jej sens; podkreśla znaczenie; podkreśla analogię między przykładami; zwraca uwagę czytelnika

LUB

Składniowy środek stylistyczny: wyliczenie

Funkcja: podkreśla wielość przykładów przyjaźni w powieści

Zadanie 1.6. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) rozpoznaje funkcję zastosowane w tekście środków językowych.

Schemat punktowania

2 p. – 3 poprawne przyporządkowania.

1 p. – 2 poprawne przyporządkowania.

0 p. – odpowiedź niepełna lub błędna, lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź:

A3; B4; C1 lub C2

Zadanie 1.7. (0–3)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.7) wykonuje różne działania na tekście cudzym ([...] streszcza [...]).

Schemat punktowania

- 3 p. – Ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia, streszczenie logicznie spójne, właściwa liczba słów.
- 2 p. – Ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście ALE zaburzenia dotyczące sposobu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.
- 1 p. – Ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.
- 0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Autorzy tekstu poruszają temat ludzkiej egzystencji w *Lalce* Bolesława Prusa. Zestawiają pesymistyczne widzenie świata i człowieka widziane oczami Rzeckiego z przykładami działań bohaterów opartymi na pozytywnych relacjach międzyludzkich. Dowodzą, że przyjaźń, miłość i wzajemna troska dają poczucie nieśmiertelności i pozostawiają trwałe ślady po człowieku.

Zadanie 2.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów, [...] potrafi objaśnić ich sens [...] na tle całości 3.3) dostrzega i omawia współczesne zmiany komunikacji językowej (różnice między tradycyjną komunikacją a komunikacją przez Internet).

Schemat punktowania

- 2 p. – podanie po jednym poprawnym przykładzie do każdego podpunktu.
- 1 p. – podanie poprawnych przykładów do jednego z podpunktów.
- 0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Nieprzestrzeganie norm dotyczących poprawności zapisu – np. niestosowanie znaków interpunkcyjnych (np. na końcu zdania), nieużywanie wielkich liter (np. w nazwach własnych, skrótowcach literowych), brak stosowania akapitów.

Nieprzestrzeganie norm dotyczących poprawności stylu – np. wulgaryzmy, nadużywanie skrótów, nadużywanie anglicyzmów.

Zadanie 2.2. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) rozpoznaje funkcję zastosowanych w tekście środków językowych.

Schemat punktowania

2 p. – wpisanie właściwego związku, podanie jego znaczenia oraz określenie funkcji innowacji.

1 p. – wpisanie właściwego związku, podanie jego znaczenia lub określenie funkcji innowacji.

0 p. – odpowiedź niepełna lub błędna, lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Związek frazeologiczny: (coś) ciśnie się na usta.

Znaczenie frazeologizmu: pilna/gwałtowna potrzeba wypowiedzenia jakichś słów.

Funkcja innowacji, np.: stylizacja na internetowy żargon, podkreślenie ekspansji elektronicznych form konwersacji.

Odpowiedź dopuszczalna

Związek frazeologiczny: Sodoma i Gomora.

Znaczenie frazeologizmu, np.: awantura, chaos, skandal / niemoralne postępowanie

Funkcja innowacji, np.: stylizacja na internetowy żargon (przez stworzenie nietypowego skrótu), podkreślenie ekspansji elektronicznych form konwersacji.

Zadanie 2.3. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu.

Schemat punktowania

2 p. – uzasadnienie z podaniem 2 cech tekstu.

1 p. – uzasadnienie z podaniem 1 cechy tekstu.

0 p. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Osobisty stosunek autora ujawnia się w tekście 1. Mariusz Herma wyraża opinię na temat opisywanego zjawiska, używa liczby mnogiej, buduje relacje z odbiorcą. Jego tekst odznacza się subiektywizmem (np. „Tak jak potrafimy obsługiwać się wieloma językami, tak też poradzimy sobie z kilkoma rodzajami tego samego języka”).

Zadanie 2.4. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne przytoczenie argumentu.

0 p. – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Odstępstwa od norm świadczą o kreatywności/ wyrafinowaniu użytkowników gwary sieciowej.
- Język komunikacji wirtualnej bardziej przypomina język mówiony niż pisany, a w mowie nie zwracamy uwagi na wygląd wypowiedzi.
- W sieciowych dyskusjach treść komunikatu jest ważniejsza niż forma językowa.
- Język komunikacji wirtualnej to nowa odmiana języka (dowód na jego bogactwo).

Zadanie 2.5. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu 1.5) wyróżnia kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym 1.9) wskazuje tezę (gimnazjum).

Schemat punktowania

1 p. – sformułowanie tezy.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Język stosowany w Internecie łączy w sobie cechy języka pisanego i mówionego / bardziej przypomina odmianę mówioną niż pisaną.

Odpowiedź dopuszczalna:

Internauci nie przestrzegają norm typowych dla języka pisanego.

Język w Internecie jest nową formą komunikacji.

Zadanie 3.

Temat 1. **Czy warto kochać, jeśli miłość może być źródłem cierpienia? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do fragmentu *Dziadów* cz. IV Adama Mickiewicza i do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.**

- Fragmenty umożliwiają formułowanie różnych tez i argumentów dotyczących miłości i związanego z nią cierpienia (np.: miłość do kobiety, ojczyzny, Boga, książek, miłość bliźniego).
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji tekstu, a przywoływanie innych tekstów kultury musi być funkcjonalne dla argumentacji, nie może być prostym streszczaniem.
- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu i przywołanymi tekstami.

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach. informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu 2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]) 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty. 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej 1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo) 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny rozprawki

A	B	C	D	E	F	G	H	
Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	Uzasadnienie stanowiska	Poprawność rzeczowa	Zamyśl kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	18 Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione 12 Uzasadnienie trafne i szerokie	4 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4 Styl stosowny	6 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
3	8 Uzasadnienie trafne, ale wąskie 4 Uzasadnienie częściowe	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczące zaburzenia spójności	Styl częściowo stosowny	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
0	0 Brak uzasadnienia stanowiska	Błędy rzeczowe	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	Styl niestosowny	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą odpowiedzi problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą odpowiedzi problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie:

– **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia,

– **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest:

– **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu,

– **wąskie**, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury),

– **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdziałnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalna ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności,
 - **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
 - **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.
- Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. użycie metafory, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i uzasadnij ją. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Szczegółowe sposoby dotyczące sposobu oceniania

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo jego wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) tekstu danego w zadaniu nie jest jego interpretacją.
- Zdający wybiera obszar analizy, nie ma obowiązku dokonania np. analizy formy, języka wiersza.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu 2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera [...] 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej 1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo) 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	B	C	D	E	F	G	H	Poprawność zapisu
9	Koncepcja interpretacyjna Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej Uzasadnienie trafne i pogłębione	6	2	4	6	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	3	1	2	3	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	Uzasadnienie częściowo trafne	0	0	0	0	0	Liczne błędy rażące
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	0	0	0	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

Koncepcja może być:

- **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekście.
- **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
- **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu.
- **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pojętione**.

Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłączenie **powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pojętione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogiętione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na **funkcjonalność segmentacji** i **uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. użycie metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

1. W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa ucznia, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:
 - a. zmienionej kolejności liter w wyrazach,
 - b. wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
 - c. opuszczonego początku lub końca wyrazu,
 - d. występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
 - e. mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em*, *ą-om*,
 - f. mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie*, *zachwilę*, *napewno*,
 - g. niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
 - h. pisowni niezgodnej z zasadami ortografii [od uczniów wymaga się dobrej znajomości zasad ortografii, co powoduje nadmierne do nich zaufanie i schematyczne ich stosowanie, np.: *startóje* bo *startować*, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (których pisownię trzeba zapamiętać)],
 - i. błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.
2. Uczeń, u którego stwierdzono dysgrafię ma prawo pisać bardzo wolno i stawiać niekształtne litery, pisać mało czytelnie i poza liniami.
3. Wszystkie inne uchybienia w pracy nie są uzasadnione wymienionymi dysfunkcjami.